IX kadencja

KANCELARIA SEJMU
Biuro Komisji Sejmowych

PEŁNY ZAPIS PRZEBIEGU POSIEDZENIA

■ **KOMISJI GOSPODARKI MORSKIEJ I ŻEGLUGI ŚRÓDLĄDOWEJ**
(NR 54)
z dnia 8 lipca 2021 r.

Pełny zapis przebiegu posiedzenia

Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej (nr 54)

8 lipca 2021 r.

Komisja Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, obradująca pod przewodnictwem posła **Marka Sawickiego (KP)**, przewodniczącego Komisji, zrealizowała następujący porządek dzienny:

– rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. (druk nr 1329) w zakresie działania Komisji.

W posiedzeniu udział wzięli: **Marek Adamiak** pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz **Marek Maj** pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Infrastruktury Najwyższej Izby Kontroli wraz ze współpracownikami.

W posiedzeniu udział wzięli pracownicy Kancelarii Sejmu: **Grażyna Kućmierowska**, **Jolanta Ostrowska** – z sekretariatu Komisji w Biurze Komisji Sejmowych.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dzień dobry państwu. Otwieram posiedzenie Komisji Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej.

Witam państwa posłów oraz zaproszonych gości.

Stwierdzam kworum.

W porządku dziennym posiedzenia mamy rozpatrzenie i zaopiniowanie dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. (druk nr 1329) w zakresie działania Komisji. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja przyjmuje zaproponowany porządek dzienny. Sprzeciwu nie słyszę.

Przypominam, że marszałek Sejmu, zgodnie z art. 126 ust. 4 regulaminu Sejmu, skierowała 23 czerwca bieżącego roku przedstawione przez prezesa Najwyższej Izby Kontroli sprawozdanie z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. (druk nr 1329) do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej do zaopiniowania. Jednocześnie marszałek Sejmu skierowała sprawozdanie do pozostałych komisji sejmowych w celu rozpatrzenia w zakresie ich działalności oraz przedstawienia uwag i wniosków do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej w terminie do 30 lipca bieżącego roku.

A zatem bardzo proszę przedstawicieli Najwyższej Izby Kontroli – wszystkich państwa oczywiście witam – o zabranie głosu. Proszę bardzo, według ustalonej kolejności.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Infrastruktury Najwyższej Izby Kontroli Marek Maj:

Marek Maj, pełniący obowiązki dyrektora Departamentu Infrastruktury.

Panie przewodniczący, panie posłanki, panowie posłowie, prezes Najwyższej Izby Kontroli, realizując konstytucyjny obowiązek, przedłożył Sejmowi sprawozdanie z naszej działalności w 2020 r., w którym zawarte są również informacje dotyczące kontroli prowadzonych w zakresie działania Wysokiej Komisji. W moim wystąpieniu chciałbym przedstawić państwu informację uzupełniającą o ubiegłorocznych dokonaniach kontrolnych Departamentu Infrastruktury.

W roku 2020 naszą pracę koncentrowaliśmy na najważniejszych obszarach pozostających we właściwości kontrolnej departamentu, dotyczących: budownictwa, planowania i zagospodarowania przestrzennego oraz mieszkalnictwa, gospodarki morskiej, łączno-

ści, transportu, żeglugi śródlądowej, komunikacji elektronicznej oraz transportu kolejowego.

W zakresie działania Komisji przeprowadziliśmy dwie kontrole wykonania budżetu państwa w 2020 r., w części 21 – Gospodarka morska oraz w części 69 – Żegluga śródlądowa, które zostały zaprezentowane Wysokiej Komisji na posiedzeniu dwa tygodnie temu.

W ocenianym okresie Departament Infrastruktury opracował informację o wynikach kontroli „Działania na rzecz rozwoju śródlądowych dróg wodnych". W wyniku kontroli stwierdziliśmy, że administracja publiczna wprawdzie podejmowała wiele działań i inicjatyw na rzecz rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce, nie były one jednak w pełni skuteczne, gdyż nie doprowadziły do wykonania wszystkich zaplanowanych w tym zakresie przedsięwzięć. Minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej opracował między innymi „Założenia do planów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce na lata 2016–2020 z perspektywą do roku 2030", które Rada Ministrów przyjęła uchwałą w czerwcu 2016 r. Prowadził także prace analityczno-programowe zmierzające do opracowania dwóch priorytetowych programów rozwoju śródlądowych dróg wodnych w Polsce, czyli rzeki Odry i rzeki Wisły. Jednakże pomimo upływu pięciu lat od uchwalenia założeń przez Radę Ministrów nie zakończono jeszcze prac nad tymi programami, przy czym prowadzone nad nimi prace nie były realizowane w pełni rzetelnie. Na przykład nie wykonano obowiązku podania do publicznej wiadomości bez zbędnej zwłoki informacji o przystąpieniu do ich opracowania.

Minister właściwy do spraw żeglugi śródlądowej podjął także działania zmierzające do stworzenia systemu finansowania zadań inwestycyjnych dotyczących modernizacji i utrzymania śródlądowych dróg wodnych. Niemniej jednak pomimo upływu pięciu lat od zainicjowania prac nad utworzeniem Funduszu Rozwoju Śródlądowych Dróg Wodnych, który miał stanowić główne źródło finansowania zadań inwestycyjnych na śródlądowych drogach wodnych, działania te do tej pory nie przyniosły zamierzonych rezultatów.

W związku z tym we wnioskach z kontroli znalazły się zapisy o konieczności przyspieszenia przez ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej prac nad programami wieloletnimi dotyczącymi budowy śródlądowych dróg wodnych Odry i Wisły w ten sposób, żeby ostateczne wersje tych programów były gotowe w terminach ustalonych w przyjętym harmonogramie „Programu rozwoju odrzańskiej drogi wodnej" oraz w projekcie harmonogramu „Programu rozwoju drogi wodnej rzeki Wisły". Uchwalenie programów wieloletnich jest istotne również z tego względu, że zapewniłoby finansowanie ujętych w nich zadań.

Stwierdziliśmy także, że w związku z wprowadzonymi na początku 2018 r. zmianami organów odpowiedzialnych za realizację inwestycji w zakresie budowy i modernizacji śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym doszło do sytuacji, w której zadania te przypisano dyrektorom urzędów żeglugi śródlądowej, a faktycznie były one realizowane przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie. Przy tym dyrektorzy urzędów żeglugi śródlądowej nie dysponowali kadrą, która mogłaby realizować owe inwestycje, ani środkami finansowymi na stworzenie takich komórek w strukturach swoich urzędów.

W związku z tym Najwyższa Izba Kontroli wystąpiła do ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej o podjęcie działań systemowych mających na celu doprowadzenie do zgodności stanu prawnego i stanu faktycznego w zakresie budowy i modernizacji śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym w ten sposób, żeby zadania te prowadziły jednostki, którym te kompetencje przypisano. Kwestia ta została uregulowana jeszcze w ubiegłym roku.

Kierując się potrzebą zapewnienia warunków do zrównoważonego rozwoju systemu transportowego kraju, w wyniku ustaleń kontroli wskazaliśmy także na potrzebę dokonania zmian legislacyjnych, czyli określenia w drodze rozporządzenia śródlądowych dróg wodnych o szczególnym znaczeniu transportowym, co będzie stanowić realizację przez Radę Ministrów obowiązku określonego w art. 193 ust. 7 Prawa wodnego.

Druga kontrola przeprowadzona przez departament w obszarze gospodarki morskiej dotyczyła realizacji zadań inwestycyjnych przez urzędy morskie. Kontrola została przeprowadzona w urzędach morskich w Gdyni i Szczecinie. Przedmiot kontroli obejmował przygotowanie inwestycji do realizacji, wybór wykonawców zadań inwestycyjnych, sprawowanie nadzoru nad realizacją zadań inwestycyjnych oraz wydatkowanie środków finansowych na realizację zadań. W wyniku stwierdzonych nieprawidłowości sformułowaliśmy wnioski pokontrolne, które w przypadku Urzędu Morskiego w Szczecinie dotyczyły między innymi podjęcia skutecznych działań zmierzających do wyeliminowania nieprawidłowości przy udzielaniu zamówień publicznych, w tym na przykład zabezpieczenia interesu Skarbu Państwa poprzez zatrzymanie wadium w przypadkach zaistnienia przesłanek obligujących zamawiającego do jego zatrzymania, a także rzetelnego określania warunków udziału w postępowaniach przetargowych i badania ich spełniania przez wykonawców. Ponadto wnosiliśmy o zwiększenie nadzoru inwestorskiego nad inżynierem kontraktu i wykonawcą w ramach zadania: zaprojektowanie i wykonanie robót budowlanych i pogłębiarskich w ramach modernizacji toru wodnego Świnoujście–Szczecin do głębokości 12,5 metra.

Urząd Morski w Gdyni został zaś zobligowany między innymi do wprowadzenia mechanizmów kontroli zarządczej zapewniających właściwe zabezpieczanie interesu Skarbu Państwa poprzez zawieranie umów o udzielenie zamówień publicznych tylko w przypadku wniesienia wymaganego zabezpieczenia oraz egzekwowanie zabezpieczenia niewykonania lub nienależytego wykonania umowy w przypadku ich niewykonania w terminie określonym w umowie. Wystąpiliśmy także z wnioskiem o wyeliminowanie przypadków wcześniejszego, niż to wynika z zawartych umów, zwracania zabezpieczenia niewykonania lub nienależytego wykonania umów.

Ponadto w związku z ustaleniami kontroli w urzędach morskich wnieśliśmy o stosowanie właściwych trybów postępowania przy udzielaniu zamówień publicznych, prowadzenie skutecznego nadzoru nad wykonawcami zlecanych prac, a także o rzetelne informowanie Centrum Unijnych Projektów Transportowych o problemach w realizacji projektów i rzeczywistych przyczynach powstałych opóźnień.

O stwierdzonych nieprawidłowościach zostali powiadomieni minister infrastruktury oraz minister finansów, funduszy i polityki regionalnej. W wyniku kontroli urzędów morskich skierowaliśmy trzy zawiadomienia do rzecznika dyscypliny finansów publicznych oraz jedno zawiadomienie do prezesa Urzędu Zamówień Publicznych.

Były to kontrole dotychczasowe. W tym roku Departament Infrastruktury prowadzi dwie kontrole koordynowane w obszarze działania Wysokiej Komisji, kontrolę funkcjonowania ratownictwa morskiego oraz kontrolę realizacji inwestycji infrastrukturalnych w portach morskich o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej. Informacje o wynikach kontroli zostaną przedłożone Wysokiej Komisji na przełomie roku. To wszystko, jeżeli chodzi o działania kontrolne Departamentu Infrastruktury w obszarze działania Wysokiej Komisji w roku 2020.

Jeżeli mogę, z upoważnienia pani dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Gdańsku jeszcze krótko przedstawię ustalenia kontroli przeprowadzonej przez tę delegaturę. Była to kontrola „Przeciwdziałanie zagrożeniom wynikającym z zalegania materiałów niebezpiecznych na dnie Morza Bałtyckiego”. Została ona przeprowadzona przez delegaturę gdańską.

W wyniku kontroli stwierdzono, że organy administracji morskiej oraz ochrony środowiska nie podejmowały odpowiednich działań mających zapobiegać zagrożeniom wynikającym z zalegania materiałów niebezpiecznych na dnie Morza Bałtyckiego. Dotyczyło to zwłaszcza braku pełnego rozpoznania w polskich obszarach morskich wszystkich miejsc zalegania broni chemicznej i wraków zatopionych statków, które stanowią poważne zagrożenie dla środowiska morskiego. Stwierdzone zaniechania, spowodowane nieuznawaniem kompetencji przyznanych przepisami obowiązującego prawa, a także brakiem odpowiednich środków i sprzętu, zwiększały ryzyko wystąpienia katastrofy ekologicznej na skutek postępującej korozji broni chemicznej i wraków statków zalegających na dnie Morza Bałtyckiego oraz w związku z coraz większym wykorzystywaniem zasobów morskich.

W zakresie zarządzania kryzysowego pomimo dysponowania informacjami o miejscach zalegania materiałów niebezpiecznych nie podejmowano wystarczających działań zmierzających do ich usunięcia. Ograniczano się jedynie do działań doraźnych na obszarach, na których realizowano inwestycje związane z żeglugą morską, przy czym celem tych działań była jedynie identyfikacja przeszkód dla zapewnienia bezpieczeństwa żeglugi i realizacji inwestycji. Specjalistyczne statki do zwalczania zanieczyszczeń na powierzchni morza tylko na 59% polskich obszarów morskich zapewniały podjęcie akcji w ciągu rekomendowanych w konwencji helsińskiej ośmiu godzin od odebrania zgłoszenia. Ponadto w planach części powiatów nadmorskich województwa zachodniopomorskiego oraz powiatów zlokalizowanych nad Zalewem Wiślanym nie uwzględniono zagrożenia skażeniem chemicznym na morzu.

W wyniku kontroli do prezesa Rady Ministrów został sformułowany wniosek dotyczący zapewnienia bieżącego monitorowania działań podejmowanych przez ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej, dyrektorów urzędów morskich, ministra klimatu oraz głównego inspektora ochrony środowiska w zakresie prac nad rzetelną oceną ryzyka związanego z występowaniem materiałów niebezpiecznych, bojowych środków trujących i produktów ich rozpadu oraz paliw i produktów ropopochodnych z wraków statków w polskich obszarach morskich, a także działań, jakie należy przeprowadzić wobec stwierdzonych ryzyk, oraz zapewnienia ich finansowania. Prezes Rady Ministrów poinformował, że zobowiązał ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej do podjęcia wraz z właściwymi organami działań służących zintensyfikowaniu prac nad oceną ryzyka w skontrolowanym przez Najwyższą Izbę Kontroli obszarze. Stan realizacji tychże prac został objęty monitoringiem Kancelarii Prezesa Rady Ministrów.

Dziękując za uwagę, uprzejmie proszę Wysoką Komisję o przyjęcie przedłożonego sprawozdania z działalności Departamentu Infrastruktury w 2020 r. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo. Jeszcze pan dyrektor.

Pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi Najwyższej Izby Kontroli Marek Adamiak:

Marek Adamiak, pełniący obowiązki dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi.

Pragnę przekazać krótką uzupełniającą informację o działaniach departamentu. Jak co roku Departament Rolnictwa i Rozwoju Wsi przeprowadzał kontrolę w zakresie części 62 – Rybołówstwo. Stwierdzone nieprawidłowości polegały na niedokonywaniu blokady planowanych wydatków majątkowych w tej części. Niemniej jednak nieprawidłowości te nie miały wpływu na ocenę kontrolowanej jednostki. Jak wiemy, ocena w ramach wykonania części 62 była pozytywna.

Jeżeli chodzi o pozostałe tematy, departament przeprowadził pięć planowanych kontroli. W obszarze gospodarki morskiej departament zbadał realizację programu operacyjnego „Rybactwo i morze” w latach 2014–2020. Kontrola wykazała, że realizacja programu nie zawsze była prawidłowa i skuteczna. Skutecznie wdrażano program w zakresie osiągnięcia celów pośrednich w 2018 r. Dotyczyło to pięciu priorytetów. Celów nie osiągnięto dla priorytetu 6 – Wspieranie wdrażania „Zintegrowanej polityki morskiej”, którego budżet wynosił około 0,5% całości budżetu programu. W latach 2018 i 2019 wykonano limity wydatków i zasadę n+3. Wykorzystanie limitu środków finansowych w ramach poszczególnych działań nie było równomierne. Wykorzystanie środków poniżej 50% limitu stwierdzono w przypadku trzynastu działań, a w ramach pięciu działań nie ogłoszono naborów wniosków o dofinansowanie. Niskie lub zerowe wykorzystanie środków stwierdzono w przypadku osiemnastu spośród czterdziestu jeden działań programu. Współpraca instytucji zarządzającej, czyli ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej, oraz Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa dotycząca wdrażania programu nie była do końca prawidłowa. W wyniku kontroli skierowano stosowne wnioski pokontrolne, między innymi do ówczesnego ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej oraz prezesa Agencji Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Drugą kontrolą będącą w zakresie właściwości Komisji była kontrola przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie. W wyniku kontroli stwierdzono między innymi,

że działania w zakresie gospodarki wodnej w rolnictwie, w tym dotyczące prac melioracyjnych oraz programu rozwoju małej retencji, zarówno w przypadku poprzednich lat, jak i w okresie objętym kontrolą nie zapobiegły niedoborom wody w rolnictwie. Około 40% obszaru rolnego i leśnego jest ekstremalnie i silnie zagrożone występowaniem suszy rolniczej, a w dorzeczu Odry nawet do 50%. Straty w produkcji rolnej skutkowały koniecznością wypłacenia pomocy rolnikom poszkodowanym w wyniku suszy. W 2016 r. była to kwota około 500 mln zł, zaś w roku 2018 było to już 2,1 mld zł, a w roku 2019 była to kwota 1,9 mld zł.

W wielu dokumentach strategicznych określających politykę państwa w zakresie gospodarowania wodą wskazywano na problem niedoboru wody w rolnictwie, zabrakło jednak spójnego dokumentu, który wyznaczałby kierunki przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie, określał cele i mierniki, a także przede wszystkim źródła finansowania. Zdaniem Najwyższej Izby Kontroli należało wypracować taką koncepcję, której realizacja zabezpieczy dostępność wody w rolnictwie.

Współpraca ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej oraz ministra rolnictwa i rozwoju wsi w zakresie opracowania rozporządzenia dotyczącego sposobu prowadzenia ewidencji urządzeń melioracji wodnej oraz zmeliorowanych gruntów i ustalenia obszarów, na których urządzenia melioracji wodnej wywierają niekorzystny wpływ, nie była skuteczna. Spowodowało to wydanie rozporządzenia z rocznym opóźnieniem. Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie nie zapewniło sprawnego postępowania administracyjnego dotyczącego utrzymywania urządzeń melioracji wodnej. W wyniku kontroli skierowano stosowne wnioski do ministra infrastruktury, ministra rolnictwa i rozwoju wsi oraz prezesa Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie.

Pozostałe tematy dotyczyły wspierania środkami publicznymi systemu ubezpieczeń rolniczych, gospodarowania gruntami rolnymi Skarbu Państwa na obszarach parków narodowych oraz przyznawania płatności w ramach wspólnej polityki rolnej na obszarach parków narodowych i krajobrazowych. Piąty temat, który był podejmowany w zakresie działania departamentu, to państwowe hodowle koni. Departament przeprowadził ponadto dwie kontrole doraźne dotyczące nadzoru nad przestrzeganiem zasad bioasekuracji gospodarstw na obszarach nieobjętych chorobą afrykańskiego pomoru świń i zarządzania Elewarrem sp. z o.o.

W ramach działania departamentu były także realizowane kontrole przez inne jednostki organizacyjne Najwyższej Izby Kontroli. Wykonanie budżetu za 2019 r. w części 72 – Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego oraz dzierżawę i użytkowanie jezior i obwodów rybackich Skarbu Państwa w dziedzinie rybołówstwa kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi. System bezpieczeństwa środków ochrony roślin to także Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Łodzi. Działania ośrodka doradztwa rolniczego kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Rzeszowie. Udzielenie pomocy finansowej producentom drobiu w województwie lubuskim w związku z ptasią grypą kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Zielonej Górze. Wykonanie gleboznawczej klasyfikacji gruntów kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Bydgoszczy.

W 2020 r. w wyniku przeprowadzonych kontroli departament skierował dwa zawiadomienia o podejrzeniu popełnienia przestępstwa i jedno zawiadomienie o naruszeniu dyscypliny finansów publicznych.

W 2020 r. pracownicy departamentu asystowali również w pięciu kontrolach przeprowadzonych przez Europejski Trybunał Obrachunkowy, dotyczących między innymi poświadczenia wiarygodności za rok budżetowy 2020, kontroli finansowej Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich, wykonania zadań dotyczących trwałości inwestycji na obszarach wiejskich oraz rolnictwa i zmian klimatu.

Jeśli chodzi o informacje w zakresie współpracy z organami Sejmu i Senatu – przedstawiciele departamentu uczestniczyli w trzydziestu jeden posiedzeniach komisji sejmowych oraz siedemnastu posiedzeniach komisji senackich.

Kończąc, uprzejmie proszę o przyjęcie sprawozdania z działalności departamentu. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo.

Otwieram dyskusję. Pan poseł Aziewicz jako pierwszy. Jeszcze pan. Bardzo proszę.

Wicedyrektor Departamentu Środowiska Najwyższej Izby Kontroli Paweł Trzaskowski:

Dziękuję, panie przewodniczący. Paweł Trzaskowski, wicedyrektor Departamentu Środowiska.

Panie przewodniczący, panie i panowie posłowie, szanowni państwo, nawiązując do sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r., pozwolę sobie przedstawić krótką uzupełniającą informację o działalności Departamentu Środowiska w zakresie kontroli gospodarki wodnej. Do właściwości Departamentu Środowiska należy przeprowadzanie kontroli między innymi w zakresie spraw objętych działem administracji rządowej, jakim jest gospodarka wodna, wykonania budżetu państwa w części 22 – Gospodarka wodna oraz wykonania planu finansowego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. W 2020 r. w obszarze gospodarki wodnej Departament Środowiska przeprowadził kontrolę wykonania budżetu państwa w części 22 – Gospodarka wodna oraz kontrolę wykonania planu finansowego Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Informacje o wynikach kontroli zostały przyjęte przez Wysoką Komisję na posiedzeniu poświęconym rozpatrzeniu i zaopiniowaniu dla Komisji Finansów Publicznych sprawozdania z wykonania budżetu państwa. Ponadto Departament Środowiska przeprowadził kontrolę utworzenia i funkcjonowania Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie. Informacja o jej wynikach została rozpatrzona na posiedzeniu Wysokiej Komisji 28 października 2020 r., w związku z czym nie będę już powtarzał ustaleń z kontroli.

W okresie sprawozdawczym departament przeprowadził także kompleksową kontrolę w zakresie zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych. Wyniki kontroli są w trakcie opracowywania.

Oprócz kontroli przeprowadzonej przez Departament Środowiska inne jednostki organizacyjne Najwyższej Izby Kontroli w zakresie gospodarki wodnej przeprowadziły dwie kontrole planowe i cztery doraźne. Wśród kontroli planowych była kontrola przeciwdziałania niedoborom wody w rolnictwie, wyniki której omówił pan dyrektor Departamentu Rolnictwa i Rozwoju Wsi, oraz kontrola zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych, o czym za chwilę powie pan dyrektor delegatury w Olsztynie.

Jeżeli chodzi o kontrole doraźne, spośród owych kontroli wymienionych w załączniku nr 3 do sprawozdania z działalności Najwyższej Izby Kontroli w 2020 r. w obszarze gospodarki wodnej można wskazać następujące kontrole. Sporządzanie taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków, jej zatwierdzenie i wprowadzenie kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Kielcach. Realizację przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku sp. z o.o. wniosków pokontrolnych sformułowanych w wyniku kontroli „Realizacja przez Rejonowe Przedsiębiorstwo Wodociągów i Kanalizacji w Brzesku sp. z o.o. oraz Zakład Gospodarki Komunalnej sp. z o.o. w Zatorze zadań w zakresie ustalania cen za wodę wodociągową" kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Krakowie. Realizację zbiorowego zaopatrzenia w wodę mieszkańców gmin wiejskich kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli w Warszawie.

Badanie sprawozdań finansowych projektów ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczach Odry i Wisły kontrolowała Delegatura Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu. Jeżeli chodzi o tę kontrolę, chciałbym jeszcze powiedzieć, że Najwyższa Izba Kontroli od 2009 r. jest audytorem projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczu rzeki Odry, a od roku 2017 również projektu ochrony przeciwpowodziowej w dorzeczach Odry i Wisły. Badanie sprawozdań finansowych obu projektów, realizowanych w ramach umowy z Bankiem Światowym, prowadzone jest z uwzględnieniem standardów międzynarodowych. W roku 2020 Delegatura Najwyższej Izby Kontroli we Wrocławiu przeprowadziła badanie sprawozdań finansowych projektu ochrony przeciwpowodziowej

w dorzeczach Odry i Wisły, z których sporządzone zostało sprawozdanie przekazywane następnie między innymi do Banku Światowego.

Na podstawie ustaleń kontroli przeprowadzonych w obszarze gospodarki wodnej w 2020 r. departament sformułował łącznie pięćdziesiąt pięć wniosków zamieszczonych w wystąpieniach pokontrolnych wysłanych do kierowników jednostek kontrolowanych. Adresaci wystąpień zrealizowali dziewięć wniosków. Czterdzieści jeden wniosków pozostaje w trakcie realizacji. Departament na bieżąco monitoruje realizację zaleceń pokontrolnych. W przypadku uzyskania niewystarczających informacji o sposobie realizacji wniosków staramy się doprowadzić do ich wykonania. Głównie występują uzupełnienia odpowiedzi, a w miarę możliwości stan realizacji wniosków jest oceniany w toku kontroli doraźnych sprawdzających. Ponadto jest badany przy okazji wszystkich kontroli prowadzonych w jednostkach, do których wnioski te zostały skierowane.

Przedstawiciele Departamentu Środowiska utrzymywali stałe kontakty z Komisją Gospodarki Morskiej i Żeglugi Śródlądowej, a w miarę potrzeb wynikających z bieżących prac również z innymi komisjami. Departament współpracował także z komisjami senackimi.

Wysoka Komisjo, dziękując za uwagę, uprzejmie proszę Wysoką Komisję o przyjęcie przedłożonego sprawozdania w zakresie działalności Departamentu Środowiska. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję.

Jeszcze awizowany pan dyrektor z Olsztyna. Bardzo proszę.

Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie Piotr Górny:

Wysoka Komisjo, w zakresie właściwości Wysokiej Komisji była kontrola, o której mówił już pan dyrektor Departamentu Środowiska, a która została przeprowadzona i skoordynowana w skali całego kraju przez Delegaturę Najwyższej Izby Kontroli w Olsztynie. Dotyczyła ona zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. Kontrolę przeprowadziliśmy w Krajowym Zarządzie Gospodarki Wodnej, sześciu regionalnych zarządach gospodarki wodnej, dwunastu zarządach zlewni, osiemnastu dużych i średnich miastach, w których problem zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych występuje w największym stopniu.

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli działania skontrolowanych organów administracji publicznej nie sprzyjały prawidłowemu zagospodarowaniu wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych, bowiem nie we wszystkich obszarach zadania związane z zagospodarowaniem tych wód realizowano zgodnie z obowiązującymi przepisami, a także rzetelnie i skutecznie. Brakowało właściwej współpracy pomiędzy gminami a jednostkami organizacyjnymi Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz wewnętrznie pomiędzy poszczególnymi jednostkami Wód Polskich. Ograniczało to skuteczność przyjętego w Prawie wodnym systemu opłat, których celem było zachęcanie do ograniczania odprowadzania wód opadowych i roztopowych do wód oraz podejmowanie działań zapewniających zachowanie naturalnej retencji terenowej. Wpływało to także na pozbawienie Wód Polskich części należnych dochodów niezbędnych do prowadzonej przez nie działalności.

Pomimo obserwowanych zmian klimatu i systematycznego obniżania się w Polsce poziomu wód gruntowych zagadnienie zagospodarowania wód pochodzących z opadów atmosferycznych było ujmowane marginalnie w dokumentach planistycznych czy też programowych, zaś podejmowane działania nie miały charakteru systemowego i polegały głównie na wydawaniu pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej czy też na odprowadzanie wód opadowych czy roztopowych, a także na naliczaniu opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód.

Z kolei objęte kontrolą miasta dostrzegały problematykę gospodarowania wodami opadowymi i roztopowymi i ujmowały ją w swoich dokumentach planistycznych i strategicznych, jednak głównie w kontekście ochrony lokalnej infrastruktury przed negatywnymi skutkami powodzi i podtopień. Były realizowane tego typu przedsięwzięcia inwestycyjne. Głównie była to rozbudowa sieci kanalizacji deszczowej, poprzez którą

wody opadowe i roztopowe dosyć szybko są odprowadzane do wód i w pewien sposób tracone, jeżeli chodzi o tereny lokalne. Natomiast w mniejszym stopniu były realizowane inwestycje polegające na zatrzymywaniu wód, ich infiltracji, co z kolei korzystnie wpływa na podnoszenie lokalnego poziomu wód gruntowych.

Większość, gdyż piętnaście z osiemnastu, skontrolowanych miast nie określiła zasad partycypacji właścicieli nieruchomości odprowadzających wody opadowe i roztopowe do miejskiej kanalizacji deszczowej w kosztach jej utrzymania. Były one wówczas ponoszone wyłącznie z budżetów miast. Zaniechanie określenia odpłatności za korzystanie z miejskiej infrastruktury kanalizacji deszczowej zdaniem Najwyższej Izby Kontroli było ekonomicznie nieuzasadnione i nie tworzyło zachęty do zagospodarowywania wód opadowych i roztopowych przez właścicieli nieruchomości na terenie własnych posesji. Oczywiście mamy także przykłady dobrych praktyk, czyli wprowadzania przez niektóre miasta programów zachęcających do zatrzymywania wód na terenach swoich posesji, wpływania na to, żeby wody lokalnie były infiltrowane i pozostawały w miejscu, w którym wystąpiły opady atmosferyczne, jednocześnie nie zagrażając podtopieniami czy powodziami.

W wyniku kontroli skierowaliśmy dwa wnioski de lege ferenda do ministra infrastruktury. Dotyczyły one podjęcia działań zmierzających do wprowadzenia w Prawie wodnym zmian legislacyjnych nakładających na Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody Polskie obowiązek przekazywania właściwym organom wykonawczym gmin wydanych pozwoleń wodnoprawnych na zmniejszenie naturalnej retencji terenowej. Taka wymiana informacji przyczyni się do skuteczniejszego naliczania i poboru opłat. Z kolei drugi wniosek dotyczył wprowadzenia sankcji z tytułu niewywiązywania się podmiotów z obowiązku składania oświadczeń, o których mowa w art. 552 ustawy – Prawo wodne, stanowiących podstawę do naliczenia opłat za odprowadzanie wód opadowych i roztopowych do wód oraz za zmniejszenie naturalnej retencji. Oświadczenia te stanowią później podstawę do naliczania stosownych opłat.

W stanowisku ministra do informacji o wynikach kontroli minister infrastruktury poinformował o tym, że zgłoszone wnioski zostały uznane za zasadne i zostaną zrealizowane w całości poprzez wprowadzenie stosownych przepisów w projekcie ustawy o zmianie ustawy – Prawo wodne. Dziękuję bardzo.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo państwu z Najwyższej Izby Kontroli za wystąpienia oraz sprawozdanie.

Otwieram dyskusję. Pan poseł Tadeusz Aziewicz.

Poseł Tadeusz Aziewicz (KO):

Panie przewodniczący, Wysoka Komisjo, panowie dyrektorzy, być może część z obecnych pamięta, że od 2019 r. zabiegam o kontrolę tzw. Rejsu Niepodległości. Media pisały bardzo dużo o patologiach związanych z rejsem. Do dzisiaj chyba do końca nikt nie wie, ile ów rejs kosztował. Duże pieniądze na rejs przekazywały spółki Skarbu Państwa, Polska Fundacja Narodowa, budżet ministra gospodarki morskiej i żeglugi śródlądowej. Pamiętam, że chodziłem kiedyś z kontrolą do pana ministra Gróbarczyka, żeby dowiedzieć się, ile ministerstwo wydało na rejs. Potem okazało się, że jest to niewielki fragment całości. Prasa pisała o egzotycznych podróżach pana ministra Gróbarczyka, jego podsekretarza, pani poseł Doroty Arciszewskiej, która jechała do Japonii, żeby powitać polski jacht.

Z dużym zadowoleniem przyjąłem informację, którą pozyskałem we wrześniu 2020 r. ze strony pana Marka Maja, pełniącego obowiązki dyrektora Departamentu Infrastruktury w Najwyższej Izby Kontroli, że w czwartym kwartale bieżącego roku, czyli 2020 r., Najwyższa Izba Kontroli przeprowadzi kontrolę doraźną dotyczącą działalności Polskiej Fundacji Narodowej. Do powyższej kontroli wytypowany został między innymi projekt „Promocja Polski w 100. rocznicę niepodległości poprzez rejs jachtu oceanicznego”. Nie byłem zadowolony z zakresu kontroli, dlatego że uważam, iż problemów jest tam dużo więcej. Tajemnicą poliszynela jest, że wiele różnych instytucji wyrażało niepokój, co się działo w kontekście rejsu. Była mowa o wielu zawyżonych kosztach. Kiedy poklika się po internecie, można znaleźć bardzo dużo informacji.

Szczerze mówiąc, dzisiaj przyszedłem po to, żeby usłyszeć, co państwo ustaliliście w czwartym kwartale tamtego roku. Mam nadzieję, że nie jest to jakaś forma zamiatania pod dywan. Nasz dialog z Najwyższą Izbą Kontroli nie miałby sensu, gdyby miało być tak, że coś mówimy – dlatego że jesteśmy po to, żeby przekazywać Najwyższej Izbie Kontroli różnego rodzaju sygnały – państwo wyrażacie zainteresowanie, a potem przychodzicie za pół roku i okazuje się, że właściwie niczego nie było. Będę bardzo wdzięczny za wyjaśnienie tej sprawy.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo panu posłowi Aziewiczowi.

Kto z państwa posłów, pań posłanek chciałby zabrać głos? Nie widzę chętnych. Wobec tego bardzo proszę... Jeszcze pan wiceprzewodniczący Kacper Płażyński.

Poseł Kacper Płażyński (PiS):

Szanowny panie przewodniczący, drodzy państwo, ja także dostrzegam sporo kontrowersji wokół działań Polskiej Fundacji Narodowej. Myślę, że środki mogłyby być dużo lepiej wykorzystywane, natomiast gruntownie nie zgadzam się z podejściem pana posła Aziewicza. Myślę, że jest to trochę niestosowne. Z jednej strony mówi pan, panie pośle, że prowadzicie dialog z Najwyższą Izbą Kontroli, że prosicie ją o jakieś interwencje służbowe. Najwyższa Izba Kontroli bada jakiś temat, który państwo prosiliście, żeby zbadała. Jak rozumiem, bada legalność postępowań, wydatkowania, po czym się, że tak naprawdę nie ma jakichś poważniejszych zarzutów. Wtedy pan poseł zarzuca Najwyższej Izbie Kontroli, że zamiata coś pod dywan. Myślę, że jest to trochę niestosowne, panie pośle. Być może tezy, o których pan mówi, a które przeczytał pan w internecie, po prostu są nieprawdziwe. Żyjemy w świecie, w którym króluje dezinformacja, szczególnie w internecie. Obserwujemy to każdego dnia chociażby w kwestii szczepionek. Wydaje mi się, że w pana wypowiedzi, panie pośle, zabrakło umiaru. Domyślam się, że nie było tutaj żadnej złej intencji, ale mimo wszystko szanujmy siebie, szanujmy także instytucje publiczne. Nie mówmy komuś tak łatwo, że zamiata coś pod dywan. Jak mówię, można się zastanawiać nad niektórymi projektami Polskiej Fundacji Narodowe, ale to, że nie wszystko się nam podoba, to nie znaczy, że gdzieś tam dochodzi do łamania prawa. Myślę, że potrzeba więcej spokoju w tej sprawie.

Poseł Tadeusz Aziewicz (KO):

Czy mogę ad vocem?

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo.

Oczywiście, pan poseł Aziewicz – tym razem z umiarem.

Poseł Tadeusz Aziewicz (KO):

Myślę, że gdyby pan poseł Płażyński ze zrozumieniem słuchał wystąpień przedstawicieli Najwyższej Izbie Kontroli, zrozumiałby, że nie padły tutaj słowa, że kontrola została przeprowadzona i Najwyższa Izba Kontroli nie ma żadnych zastrzeżeń. Kontroli nie było albo państwo z jakichś powodów nie chcą nam ujawnić jej wyników.

Jeżeli chodzi o samą ideę, panie z Komisji pewnie to potwierdzą – że głosowaliśmy nad tym we wrześniu 2020 r., a posłowie Prawa i Sprawiedliwości poparli taki wniosek.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo.

Zgłasza się pan dyrektor. Bardzo proszę.

Pełniący obowiązki dyrektor departamentu NIK Marek Maj:

Panie pośle – przepraszam, że zwracam się bezpośrednio do pana, ale pan poruszył ten temat – pytany przez pana posła w ubiegłym roku o podniesiony problem, stwierdziłem, że ustalę, jaki jest stan faktyczny. Poinformowałem o tym, że kontrola ma być przeprowadzona, ale nie mówiłem, że kontrolę będzie robił mój departament. Robił ją Departament Gospodarki, Skarbu Państwa i Prywatyzacji. Nie ma tutaj przedstawiciela tego departamentu. Nie jestem na bieżąco w temacie tej kontroli, natomiast najprawdopodobniej kontrola ta jeszcze nie została sfinalizowana. Być może sama kontrola tak, nie ma nato-

miast jeszcze informacji o kontroli, w związku z czym materiały póki co nie są upubliczniane. Mówię o procedurze, która funkcjonuje w Najwyższej Izbie Kontroli. Jak mówię, nie nasze departamenty uczestniczyły w kontroli, o której pan wspomniał. Dziękuję.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Dziękuję bardzo.

A zatem poprosimy Najwyższą Izbę Kontroli o informację, czy kontrola w tym zakresie już się zakończyła, czy są już sprawozdania i wnioski pokontrolne. Myślę, że w ten sposób zamkniemy ten problem.

Czy są jeszcze głosy w dyskusji? Nie widzę chętnych do zabrania głosu.

Pozostało nam jeszcze uchwalenie opinii dla Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Jeżeli nie usłyszę sprzeciwu, uznam, że Komisja pozytywnie opiniuje powyższe sprawozdanie, nie zgłaszając do niego uwag i wniosków. Taką opinię przekażemy do Komisji do Spraw Kontroli Państwowej. Nie słyszę sprzeciwu.

Poseł Tadeusz Aziewicz (KO):

Poprosimy o głosowanie. Jest sprzeciw.

Przewodniczący poseł Marek Sawicki (KP):

Jest sprzeciw. Wobec zgłoszonego sprzeciwu przeprowadzimy głosowanie.

Kto z pań i panów posłów jest za pozytywnym zaopiniowaniem sprawozdania Najwyższej Izby Kontroli w naszym zakresie, proszę o naciśnięcie przycisku. Kto jest przeciwny? Kto wstrzymał się od głosu? Zamykamy głosowanie.

Głosowało 12 posłów. Za było 8 posłów, nikt nie był przeciwny, wstrzymało się 4 posłów.

Stwierdzam, że Komisja przyjęła opinię.

Jednocześnie informuję państwa posłów, że przygotowujemy się do planu na drugie półrocze. W związku z tym proszę o zgłaszanie propozycji. Oczywiście nie szalejemy, ale to, co potrzebne, wprowadzamy.

Wobec wyczerpania porządku dziennego zamykam posiedzenie Komisji. Dziękuję bardzo.